

Schrijver, dichter en theatermaker **Joost Oomen** is deze herfst gastschrijver van de RUG. In zijn hoor- en werkcolleges neemt hij de raadselachtige kracht onder de loep die kunstenaars beweegt: inspiratie. 'Ik wil een lans breken voor schrijven vanuit je onderbewustzijn.'

De raadselachtige kracht inspiratie

LIEKE VAN DEN KROMMENACKER

GASTSCHRIJVER

WWW.RUG.NL/GASTSCHRIJVER-OOMEN

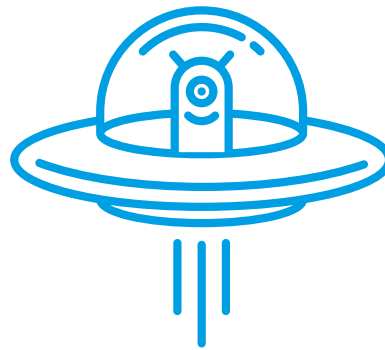
Het zou zomaar kunnen dat Joost Oomen zijn studenten tijdens zijn werkcolleges aan de RUG, alvorens ze aan het schrijven te zetten, een flinke poos heen en weer laat rennen. Of uitbundig laat dansen. 'Jack Spicer, een Amerikaanse dichter die actief was in de jaren '50, zei: "je moet niet een gedicht proberen te schrijven alsof je het zelf aan het verzinnen bent. Het gedicht moet je overkomen. En daarvoor moet je je hoofd leeg maken, ruimte scheppen." Spicer geloofde dat dan de marsmannetjes komen; boodschappers die gedichten dicteren, aan de hand van alles wat er in iemands onderbewustzijn ligt opgeslagen aan herinneringen en ervaringen,' zegt Oomen.

Marsmannetjes

Dat wordt dus rennen straks, om ruimte te maken voor de marsmannetjes? Oomens ogen lichten op, hij lacht breeduit. Op zijn schoot krijgt pasgeboren zoon Bert de fles, net als zijn vader gekleed in een rood-wit gestreept shirt en blauwe broek. In de Nederlandse literatuur, stelt hij, ligt een te grote nadruk op het autobiografisch schrijven. 'Alles draait om ik, ik, ik en de problemen van dat ik. Hartstikke leuk dat die mensen dat allemaal opschrijven, maar soms voelen die boeken toch ook een beetje als de *Privé* voor intellectuelen. Dat vind ik stom. En saai. Kijk, marsmannetjes bestaan niet. Maar wat ik interessant vind, is kijken naar manieren om je bewuste ik uit je literatuur te bannen en plaats te maken voor een zeker onderbewustzijn. Het schrijven vanuit een soort inspiratie die je bijna overvalt en waar je zelf niet zo veel invloed op hebt, raakt een beetje achterop. Daarom wil ik daar een lans voor breken.'

Controle loslaten

Zijn gastschrijverschap sluit hiermee inhou-

*'Ruimte maken voor
de marsmannetjes'*

**Boekentips voor de zomer geeft
Joost Oomen op pagina 14.**

delijk aan op GEESTEN, de nieuwste voorstelling van Joost Oomen en de Poezieboys, bestaande uit theatermakers Jos Nargy en Joep Hendrikx. De première vond in juni plaats tijdens theaterfestival Oerol, vanaf september toert het drietal ermee door het land. In de voorstelling richten de makers hun pijlen op die wondere wereld der inspiratie. Wat is dat precies en waar komt het vandaan? Wat gebeurt er als mensen 'de geest' krijgen? En: wat doet het loslaten van de controle met je creativiteit?

Grieken en dadaïsten

Het aanboren van de raadselachtige krachten van het onderbewuste kent onder kunstenaars een lange traditie, leerde Oomen. Zo geloofden de Grieken dat de Muzen letterlijk bij kunstenaars aanklopten met hun ideeën. 'Als je niet opendeed, gingen ze gewoon een deurtje verder.' Of neem de dadaïsten, die krantenknipsels in de lucht gooiden om zo het toeval een gedicht te laten construeren. De Franse dichter en symbolist Arthur Rimbaud pakte het rigoureuze aan: om in de juiste geestelijke schrijftoestand te geraken, greep hij graag naar de absint. Oomen: 'Rimbaud was van mening dat je extreem immoreel gedrag moest vertonen om je zintuigelijke ervaring zo te ontregelen dat je hele andere dingen ging schrijven.'

Zo opgefokt mogelijk

Zo bont maakt Oomen het niet, al zoekt ook hij soms grenzen op. Voor zijn gedicht 'Een blok cement op zolder vinden', dat drijft op herhaling en een dwingende cadans, dronk hij drie kannen koffie, drie kannen thee en hield drie uur lang zijn plas op. 'Toen heb ik heel veel jazz-drumsolo's geluisterd, zodat ik zo opgefokt mogelijk was en niet meer recht kon denken. Op zulke momenten voelt het inderdaad alsof de gedichten me meer overkomen dan dat ik ze verzin.'

FOTO LIZ VAN DEN AKKER

Unieke optreedcultuur in Groningen

Oomen groeide op in een muzikaal gezin in het Friese IJsbrechtum. Hij werd drummer in de schoolband van het gymnasium in Sneek, waarna vele jazzbandjes volgden. Aangespoord door dichters als Lucebert, begon hij in die tijd ook met dichten. In 2008 vertrok hij naar Groningen voor een studie Nederlands aan de universiteit, waar de kiem werd gelegd voor zijn literaire performances. ‘De jaren dat ik daar rondscharrelde had Groningen een hele goede, unieke optreedcultuur,’ zegt Oomen. Hij herinnert zich avonden, georganiseerd door het gezelschap De dichters uit de Epibreren. Met hun mix van poëzie, soundscapes en muziek luisterden zij het literaire landschap op.

Intellectueel party-eiland

De levendige podiumcultuur bewogen Oomen en een paar vrienden tot een eigen initiatief: Kantoorpoëzie, waarbij dichters optraden in lege kantoorpanden. De eerste editie vond plaats in een kantoor om de hoek van Oomens studentenhuis in de Herestraat. ‘Dat kon ik toen huren voor € 40, dat sloeg nergens op. Die jaren waren sowieso fantas-

Joost Oomen (1990) studeerde Nederlands aan de RUG, waar hij komende herfst Gastschrijver 2025 zal zijn. Hij is schrijver, dichter en theatermaker en treedt op in binnen- en buitenland, is een graag geziene gast op radio en tv, schrijft columns voor *Dagblad van het Noorden* en *Leeuwarder Courant* en is mede-oprichter van het Instagramkanaal @poëzieiseen-daad. Zijn debuutroman *Het Perenlied* (2020) werd genomineerd voor de Anton Wachterprijs. De Volkskrant riep hem uit tot het literaire talent van 2021. www.joostoomen.com

tisch leuk. We hebben heel veel feestjes gegeven. Als huisdichter heb ik ook een keer een actie op poten gezet, waarbij we ’s avonds op straten en pleinen van de stad gedichten gingen stoepkrijten. Zoiets kan heel goed in Groningen, omdat het een soort intellectueel party-eiland is in een zee van weilanden. Ik heb er extreem veel plezier gehad. En nog altijd heb ik er profijt van dat ik toen zo veel heb kunnen optreden. Ik bedoel, mijn laatste boek verkoopt best goed, maar alleen van de verkoop kan ik niet leven.’

Magische giraffe

Dat boek is de roman *Het paradijs van slapen*, die eind vorig jaar verscheen en waarin ik-verteller Gerrit Blauw euthanasiearts Theo Engel probeert over te halen hem te helpen sterven. Niet omdat Gerrit uitzichtloos lijdt, maar omdat hij wil doodgaan zoals hij heeft geleefd: in schoonheid. Voor het verhaal putte Oomen inspiratie uit gesprekken met zijn vader, een gepensioneerd cardioloog die nu werkt als euthanasiearts.

De schoonheid in de dingen kunnen zien; Oomen blinkt erin uit. Zelfs, of misschien wel juist in een roman over euthanasie, ligt de nadruk op het lichtvoetige, het vrolijke. Laat maar aan Oomen over om, in het aangezicht van de dood, een magische giraffe te laten opduiken in de duinen van Terschelling, het eiland waar Gerrits grote liefde Saartje Schaap vandaan komt. Zo’n giraffe, dat is nou precies zo’n vondst die hem invalt vlak voor hij in slaap valt, of wanneer hij onder de douche staat, watervast papier binnen handbereik. Het zijn deze momenten waarop zijn onderbewuste hem de beste ideeën influistert. In de literatuur kan alles.’

'De Verenigde Staten zijn altijd al minder democratisch geweest dan we denken'

De vurigheid waarmee Donald Trump de Amerikaanse democratie aan het uithollen is, lijkt nooit eerder te zijn voorgekomen. Volgens universitair docent American Studies Tim Jelfs, Brit van geboorte, is het 18e-eeuwse Amerikaanse democratische systeem eigenlijk ongeschikt voor de 21e eeuw: 'Trumps acties leggen de minder democratische elementen van Amerika bloot. Een fundamentele verandering die het constitutionele systeem in de toekomst democratischer maakt is echter onwaarschijnlijk en zou van buiten het politieke systeem moeten komen.'

Lees verder op WWW.RUG.NL/TIM-JELFS.

Deze app helpt duizenden vrouwen met urineverlies

Ruim de helft van de volwassen vrouwen krijgt te maken met urineverlies, en een kwart van de vrouwen heeft er aanzienlijk last van.

Anne Loohuis (UMCG/

Faculteit Medische Wetenschappen) ontwikkelde een wetenschappelijk onderbouwde app waarmee vrouwen hun urineverlies onder controle kunnen krijgen met behulp van informatie en oefeningen.

WWW.RUG.NL/APP-INCONTINENTIE

Slimme innovaties voor de gezondheidszorg

Marleen Kamperman, hoogleraar polymeerchemie, onderzoekt materialen uit de natuur die als inspiratie kunnen dienen voor biomedische toepassingen – bijvoorbeeld spinrag en het zuigbuisje van een teek. Ze is ook wetenschappelijk

directeur van het Health Technology Research and Innovation Cluster (HTRIC – spreek uit als 'hattrick'), een Gronings samenwerkingsverband om innovatie in de gezondheidszorg te versnellen. In 2024 heeft het Ubbo Emmius Fonds (UEF) aan HTRIC 18,4 miljoen toegekend voor onderzoek voor de komende vijf jaar.

WWW.RUG.NL/INBEELD-MKAMPERMAN en interview op WWW.UEF.NL/NIEUWS/INSPIRATIE-UIT-DE-NATUUR.

FOTO ESTHER LUTGENDORFF

Drie zomerse boekentips van Joost Oomen

Een duik in een vijver in de regen van George Saunders

'Saunders is schrijfdocent aan de universiteit van Syracuse in New York en natuurlijk zelf een heel goede schrijver. In dit boek pluist hij aan aantal korte verhalen uit, voornamelijk van Russische schrijvers. Als je wilt leren hoe korte verhalen werken, zonder dat je om je oren geslagen wordt met allerlei regeltjes en schema's over wat je wel en niet moet doen, lees dan dit.'

De onzichtbare steden van Italo Calvino

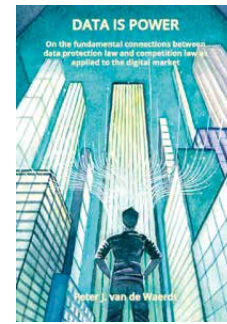
'De premisse van dit boek is dat Marco Polo verslag doet van zijn reizen aan Kublai Kan, Keizer der Tataren. Hij vertelt over een heleboel steden, maar eigenlijk gaat het allemaal maar over één stad: Venetië. Omdat Marco Polo zo mooi kan vertellen, heeft de keizer dat niet door. Een heel mooie, poëtische raamvertelling.'

Marshmallow van Simone Atangana Bekono

'Dit is haar nieuwste bundel. Simone is een goede vriendin van mij. We waren laatst nog samen in Zuid-Afrika om daar les te geven. Ze is gewoon een van de allerbeste dichters van Nederland.'

Losmaken van macht Big Tech

Hoe wapen je je tegen de macht van Big Tech? Een actuele en prangende vraag die ook binnen de RUG speelt. Recent ging er een petitie rond van een groep medewerkers die ervoor pleiten dat de RUG zich losmaakt van Google en Amazon.

Peter van de Waardt promoveerde in november vorig jaar op precies dit onderwerp. De veelzeggende titel van zijn proefschrift: *Data is power*. In Open Access te lezen via

WWW.RUG.NL/LOS-VAN-BIG-TECH.

Focus op Brede Welvaart

'Het gaat niet om gelijke kansen, het gaat om gelijke uitkomsten', zegt Aleid Brouwers, bijzonder hoogleraar Brede Welvaart en Kansen (on)gelijkheid aan de Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen, in haar oratie. Ze roept op tot een fundamentele verandering in het economische denken waarin de traditionele focus op economische groei en het Bruto Binnenlands Product (BBP) vervangen wordt door het idee van 'brede welvaart' en 'post-groei'. De link naar de oratietekst (open access) is te vinden op

WWW.RUG.NL/ORATIE-ALEID-BROUWER.

WWW.RUG.NL/ORATIE-ALEID-BROUWER.

Wegwijzer verstandelijke beperking en dementie

Het boek *Wegwijzer verstandelijke beperking en dementie: 100 praktijkvragen en antwoorden* is nu online en open access beschikbaar bij University of Groningen Press (UGP). Gratis downloaden op WWW.RUG.NL/

WWW.RUG.NL/STAFF/A.D.DEKKER

Het boek is geschreven door Alain Dekker, RUG-docent en -onderzoeker en hoofd van de afdeling Praktijkgericht Wetenschappelijk Onderzoek (PWO) van Alliade.

WWW.RUG.NL/STAFF/A.D.DEKKER